

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра кримінального права та кримінології
Факультет № 6

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ)
ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни
«КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У
СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»
вибіркових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081Право (Правозастосування)

м. Харків, 2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 21.09.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної
ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології
(протокол № 7 від 28.08.2023 р.)

Розробники:

1. Професор кафедри, доктор юридичних наук, професор В. П. Ємельянов
2. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент В. Г. Кундеус
3. Доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент А. О. Наумова

Рецензенти:

1. В.о. завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук, доцент Г.С. Рибалко
2. Професор кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор А. М. Ященко

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 6							
Тема № 1. Загальні положення щодо кваліфікації правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	22	4	4			14	залік
Тема №2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями	28	6	8			14	
Тема №3. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України	10	2	2			6	
Тема №4. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей	24	4	6			14	
Тема №5. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службового підроблення та декларування недостовірної інформації	20	4	4			10	
Тема №6. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службової недбалості	16	2	4			10	
Тема №7. Кваліфікація	50	6	8			36	

правопорушень пов'язаних із пропозицією, обіцянкою або наданням неправомірної вигоди та правопорушень пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням такої вигоди.							
Тема №8. Особливості кваліфікації незаконного збагачення і зловживання впливом.	10	2	4				6
Тема №9. Кваліфікація протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань	14	2	2				10
Тема №10. Кваліфікація провокації підкупу	16	2	4				10
Всього за семестр № 6:	210	34	46				130

**Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр №							
ТЕМА № 1. Загальні положення щодо кваліфікації правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	20	2	2	0	-	16	залік
Тема №2. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями	20	2	2	0	-	16	
Тема №3. Здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України	18	0	2	0	-	16	
Тема №4. Кримінально-	20	2	2	0	-	16	

правова характеристика та особливості кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей							
Тема №5. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службового підроблення та декларування недостовірної інформації	24	2	2	0	-	22	
Тема №6. Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службової недбалості	20	2	2	0	-	16	
Тема №7. Кваліфікація правопорушень пов'язаних із пропозицією, обіцянкою або наданням неправомірної вигоди та правопорушень пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням такої вигоди.	26	4	2	0	-	24	
Тема №8. Особливості кваліфікації незаконного збагачення і зловживання впливом.	24	0	2	0	-	24	
Тема №9. Кваліфікація протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань	18		2			14	
Тема №10. Кваліфікація провокації підкупу	18	2	2	0		10	
Всього за семестр № 6:	210	16	20	0		174	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1

Практичне заняття: «Загальні положення щодо кваліфікації правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг».

Навчальна мета заняття: поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень. та

сформувати вміння, необхідні для визначення положень щодо кваліфікації правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Кількість годин 4.

Місце проведення: аудиторія

Навчальні питання:

1. Поняття, система і види правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

2. Ознаки родового та безпосередніх об'єктів правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, їх вплив на кваліфікацію цих правопорушень.

3. Загальна характеристика об'єктивної сторони правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

4. Загальна характеристика суб'єктивної сторони правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

5. Загальна характеристика суб'єктів правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

6. Поняття та види службових осіб. Поняття осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять.

Основна література: 1-16.

Додаткова література: 1- 6, 9, 12, 14

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 2

Практичне заняття «Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями»

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку злочинного зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин - 8 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Кримінально-правова характеристика складів правопорушень, передбачених ст.ст.364,364-1, 364-2 КК України.
2. Поняття зловживання владою або службовим становищем, його співвідношення з поняттям зловживання повноваженнями.
3. Об'єкт і об'єктивна сторона правопорушень.
4. Характеристика діянь. Зв'язок діянь з владою, певними повноваженнями чи становищем винуватої особи.
5. Наслідки правопорушень та їх види. Момент закінчення правопорушень.
6. Суб'єктивна сторона правопорушень. Особливості форми вини. Мета вчинення правопорушень та її значення для їх кваліфікації. Поняття неправомірної вигоди
7. Суб'єкти правопорушень.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять:

Основна література: 1-3, 5, 6-14.

Додаткова література: 1-3, 5-6, 11, 14

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема №3.

Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Сутність здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого народного депутата України.

2. Об'єкт і об'єктивна сторона правопорушення.

3. Суб'єктивна сторона здійснення народним депутатом України на пленарному засіданні Верховної Ради України голосування замість іншого

народного депутата України.

4. Суб'єкти здійснення правопорушення.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 4

Практичне заняття: «Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин -6 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України).
2. Об'єкт і об'єктивна сторона.
3. Характеристика злочинних дій, види перевищення влади або службових повноважень.
4. Наслідки правопорушення та їх види. Момент закінчення правопорушення.
5. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Суб'єкт правопорушення..
6. Кваліфікуючі ознаки. Кваліфікація перевищення влади або службових повноважень, яке супроводжувалося фізичним або психічним насильством, застосуванням зброї чи спеціальних засобів або болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями.
7. Поняття бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей (ст. 365-3 КК України).
8. Об'єкт і об'єктивна сторона бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей. Момент закінчення правопорушення.
9. Суб'єктивна сторона бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей. Особливості форми вини.
10. Суб'єкт бездіяльності працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей.

**Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення
занять:**

Основна література: 1-3, 6-13, 15,16

Додаткова література: 1-5, 14

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
  1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
  2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
  3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

5. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

6. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

7. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

8. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 5

Практичне заняття.: «Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службового підроблення та декларування недостовірної інформації».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку службового підроблення та декларування недостовірної інформації, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин - 4 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Кримінально-правова характеристика складів правопорушень.
2. Поняття зловживання владою або службовим становищем, його співвідношення з поняттям зловживання повноваженнями.
3. Об'єкт і об'єктивна сторона правопорушень.
4. Характеристика діянь. Зв'язок діянь з владою, певними повноваженнями чи становищем винуватої особи.
5. Наслідки правопорушень та їх види. Момент закінчення правопорушень.
6. Суб'єктивна сторона правопорушень.
7. Суб'єкти правопорушень.

**Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення
занять:**

Основна література: 1-3, 5, 6-14.

Додаткова література: 1-3, 5-6, 11, 14

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 6

Практичне заняття: «Кримінально-правова характеристика та особливості кваліфікації службової недбалості».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку службової недбалості, її конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цього правопорушення.

Кількість годин - 4 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття службової недбалості (ст. 367 ККУ).

2. Об'єкт і об'єктивна сторона.

3. Характеристика діяння.
4. Наслідки правопорушення та їх види. Момент закінчення правопорушення. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини.
5. Особливості суб'єкта правопорушення.
6. Кваліфікуюча ознака. Поняття тяжких наслідків та їх види.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять:

Основна література: 6-16.

Додаткова література: 5-6, 9, 11-12, 15

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 7

Практичне заняття: «Кваліфікація правопорушень пов'язаних із пропозицією, обіцянкою або наданням неправомірної вигоди та правопорушень пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням такої вигоди».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку правопорушень пов'язаних із пропозицією, обіцянкою або наданням

неправомірної вигоди та правопорушень пов'язаних із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням такої вигоди, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин – 8 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінально-правових норм, які встановлюють відповідальність за такі дії.
2. Характеристика основних складів правопорушень, передбачених ч. 1 статей 368-3, 368-4, 369 КК.
3. Об'єкт і предмет правопорушень. Поняття неправомірної вигоди. Об'єктивна сторона.
4. Види дій та їх характеристика. Поняття пропозиції і обіцянки неправомірної вигоди. Спрямованість дій на задоволення своїх або третьої особи незаконних інтересів. Момент закінчення правопорушення.
5. Суб'єктивна сторона. Пов'язаність умислу особи, яка вчинює такі правопорушення, з умислом особи, яка приймає пропозицію, обіцянку або одержує неправомірну вигоду.
6. Суб'єкт правопорушень.
7. Кваліфікація дій службової особи або особи, яка надає публічні послуги, вчинюваних при здійсненні підкупу їх іншою особою. Загальна характеристика кримінально-правових норм, які встановлюють відповідальність за такі дії.
8. Характеристика основних складів правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 368-3; ч. 3 ст. 368-4; ч. 1 ст. 368 КК.
9. Поняття неправомірної вигоди.
10. Об'єкт і предмет правопорушення. Об'єктивна сторона.
11. Види дій та їх характеристика. Особливість законодавчого вирішення питання про місце прохання надати неправомірну вигоду у складах правопорушень. Співвідношення прийняття пропозиції і обіцянки неправомірної вигоди з одержанням такої вигоди та проханням її надання.
12. Момент закінчення правопорушення.
13. Суб'єктивна сторона. Пов'язаність умислу особи, яка вчинює таке правопорушення, з умислом особи, яка пропонує, обіцяє або надає неправомірну вигоду. Мотиви вчинення правопорушень.
14. Суб'єкти правопорушень.
15. Кваліфікуючі ознаки підкупу службової особи або особи, яка надає публічні послуги.
16. Загальна характеристика кримінально-правових норм, які передбачають такі кваліфікуючі ознаки.
17. Вчинення правопорушення повторно: законодавче визначення, відмежування від продовжуваного правопорушення та співвідношення із сукупністю правопорушень.

18. Особливості кваліфікації вчинення зазначених правопорушень за попередньою змовою групою осіб або організованою групою.

19. Поняття підкупу службової особи або особи, яка надає публічні послуги і його відмінність від одержання зазначеними особами неправомірної вигоди шляхом вимагання за характером суспільної небезпечності.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять:

Основна література: 1-16.

Додаткова література: 1,5-6, 9-14

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 8

Практичне заняття: «Особливості кваліфікації незаконного збагачення і зловживання впливом».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку незаконного збагачення і зловживання впливом, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення

юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин -4 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття незаконного збагачення.
2. Об'єкт правопорушення. Предмет правопорушення, його законодавче визначення. Об'єктивна сторона. Види дій та їх характеристика.
3. Значення розмірів незаконного збагачення для кваліфікації цього правопорушення. Момент закінчення правопорушення.
4. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт правопорушення.
5. Законодавче визначення осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.
6. Кваліфікуючі ознаки. Поняття службових осіб, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище.
7. Зловживання впливом.
8. Особливості конструкції статті КК, що передбачає відповідальність за зловживання впливом.
9. Склади правопорушення.
10. Особливості характеру суспільної небезпечності цього правопорушення порівняно з незаконним збагаченням.
11. Характеристика основних складів правопорушення.
12. Об'єкт і предмет правопорушення. Поняття неправомірної вигоди.
13. Об'єктивна сторона. Види дій та їх характеристика.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять:

Основна література: 1-18.

Додаткова література: 1,5-6, 9, 11, 12, 14

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
  1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
  2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
  3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
  1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
  2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 9

Практичне заняття: «Кваліфікація протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань».

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття впливу на результати офіційних спортивних змагань. Об'єкт та предмет протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань
2. Об'єктивна сторона протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань
3. Суб'єкт протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань
4. Суб'єктивна сторона протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань
5. Кваліфікуючі ознаки протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань .
6. Відмежування протиправного впливу на результати офіційних спортивних змагань (ст. 369-3 КК України) від порушення заборони розміщення ставок на спорт, пов'язаних з маніпулюванням офіційним спортивним змаганням» (ст. 172-9¹ КУпАП).
7. Зарубіжний досвід окремих країн щодо кримінальної відповідальності за протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань.

Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення занять:

Основна література: 1-16.

Додаткова література: 1,5-6, 9-14

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема №10.

Кваліфікація провокації підкупу

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку **провокації підкупу**, їх конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих правопорушень.

Кількість годин - 4 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання

1. Поняття провокації підкупу.
2. Об'єкт і об'єктивна сторона.

3. Характеристика діяння. Момент закінчення правопорушення.
4. Суб'єктивна сторона. Мета вчинення правопорушення та її значення для кваліфікації правопорушення. Суб'єкт правопорушення.
5. Кваліфікуюча ознака.

***Література, методичне та матеріально-технічне забезпечення
занять:***

Основна література: 1-16.

Додаткова література: 1,5-6, 9-14

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
  1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
  2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
  3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
  1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
  2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.).
  3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
  5. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
  6. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
  7. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
  8. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

**4. Рекомендована література (основна, допоміжна),
інформаційні ресурси в Інтернеті**

Нормативні акти:

1. Конституція України : Закон України від 24.06.1996 р. № 254к. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р.

№ 2341-III. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень": Закон України від 17.06.2020 № 720-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/720-20#n10>

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 № 263-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20#n11>

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення особистого голосування народними депутатами України на пленарних засіданнях Верховної Ради України: Закон України від 19.12.2019 № 404-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/404-20#n6>

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів: Закон України від 31.10.2019 № 263-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20#n13>

9. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 року № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03#Text>

10. Про судову практику у справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02#Text>

Основна література.

1. Андрушко П. П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. Київ: Атіка, 2012. 332 с.

2. Вознесенська О. В. Підстави кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення, що вчиняються шляхом зловживання повноваженнями (статті 364-1, 365-2 Кримінального кодексу України) / О. В. Вознесенська // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції [17 квітня 2014 року, м. Харків] / МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ ; Наук.-дослід. ін-т вивч. пробл. злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України ; Кримінологічна асоціація України. – Х. : Золота миля, 2014. – С. 18–21.

3. Кваліфікація злочинів у діяльності Національної поліції України: навч. посіб./за заг. ред. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

справ. Харків: Константа, 2017. 448 с.

4. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін.; за ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2020. 656 с.

5. Кундеус В.Г. Щодо визначення злочинів, що полягають у пропозиції, обіцянці чи наданні неправомірної вигоди, як корупційних злочинів // Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії корупції : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції [17 квітня 2014 року, м. Харків] / МВС України ; Харківський нац. ун-т внутр. справ ; Наук.-дослід. ін-т вивч. пробл. злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України ; Кримінологічна асоціація України. Х. : Золота миля, 2014. С. 59 - 62.

6. Кундеус В.Г. Щодо визначення суб'єкту декларування недостовірної інформації // Юридична наука та практика: виклики сучасності: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 17 вересня 2018 року. Тези наукових доповідей. URL: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1066%3A020915-12&catid=131%3A5-0915&Itemid=161&lang=ru

7. Михайленко Д.Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 582 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>

8. Наумова А.О. Актуальні питання протидії корупційним злочинам у сфері державного оборонного замовлення. //Особливості застосування антикорупційного законо - давства: від розслідування до вироку суду : зб. тез доп. міжнар. наук. - практ. конф. (17 жовт. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун - т внутр. справ ; Кримінол. асоц. України ; Громад. спілка «Центр запобігання та протидії корупції» ; Громад. рада при М -ві внутр. справ України. – Харків : ХНУВС, 2019. – С.110 -112

9. Кримінологічна характеристика та протидія злочинності у сфері фізичної культури і спорту: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.08. МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2019. 235 с. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/27644/1/%D0%A1%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_dis_2019.pdf

10. Тютюгін В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Харків: Пра-во, 2014. 232 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tiutiuhin_Volodymyr/Zlochyny_u_sferi_sluzhbovoi_dialnosti_ta_profesiinoi_dialnosti.pdf?PHPSESSID=e8a70t2efnopnm5glcrji8uas1

11. Шиндель Ю. І. Зміст надання публічних послуг у складі злочину, передбаченому ст. 365-2 КК України / Ю. І. Шиндель // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Сер. : Право. – 2013. – № 1082. – С. 173–177. 264.

12. Шиндель Ю. І. Кримінально-правова характеристика зловживання

повноваженнями особами, які надають публічні послуги : дис. ... канд.. юрид. наук : спец. 12.00.08 . Харків, 2014. 224

13. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : навч. посіб. / С. М. Клімова, Т. В. Ковальова, М. О. Тучак. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 200 с.

Додаткова література

1. Анісімов Г.М. Особливості кваліфікації злочинів, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем. Вісник Асоціації кримінального права України. 2014. № 2 (3). С. 250–268. URL: [http:// nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/3_21.pdf](http://nauka.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/3_21.pdf)

2. Айдинян А. В. Окремі проблеми розмежування зловживання владою або службовим становищем та перевищення влади або службових повноважень у судовій практиці України. Київський часопис права, (3), 171-176. <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.27>

3. Березнер В.В. Підкуп як спосіб спеціального підбурювання до торгівлі людьми. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. Вип. 4. С. 190-196..

4. Березнер В. Провокація підкупу у світлі практики Європейського суду з прав людини Jurnalul juridic national: teorie si practica. 2016. №2 (18). С. 103-107.

5. Мельник П.В. Проблеми кримінальної відповідальності службових осіб. Інтернет-конференція, 11–16 березня 2014 р., м. Івано-Франківськ. URL: <http://law-dep.pu.if.ua/conference2014/articles/melnyk.pdf>

6. Киричко В. М. Кримінальна відповідальність за корупцію. Харків: Право, 2013. 424 с.

7. Клімова С. М. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення: навч. посіб. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2012. 200 с.

8. Коротюк О.В. Нотаріус як спеціальний суб’єкт злочину: монографія. К.: ОВК, 2015. 224 с.

9. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / За ред. М.І. Хавронюка.— К. : Москаленко О. М., 2019. – 464 с..

10. Коваленко В. П. Зловживання владою працівниками правоохоронних органів: монографія. Київ: Атіка, 2012. 204 с.

11. Овод К.К. Кримінально-правова характеристика підкупу працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 КК України): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2017. 207 с.

12. Тютюгін В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов’язаної з наданням публічних послуг // Кримін. судочинство. 2014. Вип. 4. С. 121-141.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://www.gp.gov.ua/>
5. Офіційний сайт МВС України. URL: <https://mvs.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Верховного Суду України
<http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>
8. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>
10. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко
<http://korolenko.kharkov.com/>